

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

II. De Singulorum Ordinum Materia & Forma.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

& corporis ac sanguinis Christi consecrationem, omnes referuntur, & sacerdotii ministerio subserviunt, *citt. Vasquez disp. 238. n. 25. & Laiman cap. 4. n. 5.*

II. Institutum autem hoc Ordinis Sacramentum à Christo Domino est in ultima Cœna; in qua Apostolis Corporis & Sanguinis sui, per panis & calicis consecrationem, conficiendi potestatem conferendò & præceptum imponendò Verbis, *Hoc facite in meam commemorationem*, Lucæ c. 22. v. 19. eos novi Testamenti Sacerdotes constitutos, Catholica Ecclesia semper intellexit, & luculenter declaravit Trident. *sess. 22. cap. 1. de Sacrif. Missæ.* Cum autem Evangelicis sacerdotibus ex ordinatione sua, præter conferendi, à peccatis etiam absolvendi potestas necessaria sit, ista cum Sacramenti Pœnitentiæ institutione, illi adjecta à Christo est Joan. c. 20. v. 23. Verbis *Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis &c.* ut iterum aperte declarat eadem S. Synodus *sess. 14. cap. 5.* Ubi Apostolos, & sacerdotes eorum successores, à Christo iudices, ad quos crimina in Confessione deferantur, constitutos, ait *citt. Vasquez disp. 239. n. 3. & 4.*

II. Cum sacerdotali in ultima Cœna eò inferiores Ordines institutos, communis sensus est DD. quòd sacerdotali Ordini omnes alii subserviant, & ad illius ministerium referantur, Henriquez *Lib. 10. cap. 3. n. 6.* Reginald *Lib. 30. n. 6.* Fillicius *Tract. 9. cap. 1. q.*

III. Summum Ecclesiæ Pontificatum post resurrectionem à Christo institutum, *Tir. 6. n. 346.* est dictum. Ab eodem etiam Episcopatum cum successione perpetua institutum, tradit Apostolus, dum ait, *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas alios autem Pastores & Rectores ad consummationem sanctorum in opus ministerii &c.* Ephes.

cap. 4. v. 11. quod post eandem Resurrectionem factum, SS. Ecclesiæ PP. deducunt ex Verbis, *Ego vobis cum sum usque ad consummationem seculi*, Matth. cap. 28. v. 20. Barbosa *de Offic. Episc. p. 1. Tit. & cap. 1. n. 6.* & Jordanus *Lacubrat. Vol. 1. Prælat. 3. num. 3.*

ARTICULUS II.

De singulorum Ordinum Materia & Forma.

SUMMARIUM.

14. De illorum Materia Remota Proximamque & Formam in genere.
15. In specie I. Tonsuræ Clericali.
16. II. Quatuor Ordinum Minorum.
17. III. Subdiaconatus.
18. Cujus materia non est traditio Libri Epistolarum.
19. IV. Diaconatus.
20. Cujus collationi premissa manus impositio ritus est accidentalis.
21. V. Presbyteratus, exigentia duarum materiarum ac formarum partialium.
22. Ejus materia partialis non est manus impositio prima.
23. Secundum Aliquos DD. nec secunda.
24. Quam de Ordinationis Sacramentis substantia esse communis.
25. Et vera sententia defenditur.
26. VI. Episcopatus, manus ritum Episcoporum impositionem expræsentantis.

Ecclesiasticorum Ordinum materiam duplicem, Remotam & Proximam passim statunt Theologi. Remotam vocant remota instrumentum, vas, librum &c. quæ Ordinis

quæ Ordinem suscipienti traditur in signum spiritualis potestatis: Proximam verò ipsam ejusmodi rei, puta instrumenti, Valis, libri &c. sive materiæ Remotæ traditionem, secundum Concilium Florentinum, quod in *Decreto Fidei* §. *Sextum* utramque materiam comprehendens, *Ordinis materia* inquit, est, per cuius traditionem confertur Ordo. Formæ autem nomine intelligunt verba, exprimentia spirituali potestatem, quæ in rerum illarum traditione ab ordinante proferuntur, ut colligitur ex §. *cit.* Belarmin. *de Sacram. Ord.* cap. 9. §. 18. Bonacina *de Sacram. Ord.* p. 3. n. 1. & 12. & Gobat *Experient. Theolog. Tract.* 8. à n. 37. & 64.

15. Ad singulos autem Ordines descendendo, de materia formæque primæ Tonsuræ non laborant, qui eam è propriè dictorum Ordinum numero excludunt. Ii verò, qui illam his accensent, pro remota materia assignant superpelliceum, istiusq; traditionem pro proxima: pro forma autem verba, *Induat te Deus novum hominem* &c. statuunt apud Fagnanum in c. *Cum contingat* 11. de *Ætat. & Qualit.* n. 69.

16. Oltiariatus materia remota sunt claves Ecclesiæ & cymbalum, quò populus ad illam convocatur: Lectoratus liber Lectionum, sive Epistoliarum, Prophetarum, Homiliarum seu sermonum, qui ex SS. PP. in Ecclesia solent legi: Exorcistatus liber Exorcismorum: Acolythatùs cerofenerium cum cereo seu candela non accensa & uno vel duobus urceolis vacuis. Proxima verò horum quatuor minorum Ordinum materia sunt dictorum instrumentorum, librorum, vaforum traditiones, juxta Concilium Carthag. IV. à cap. 6. & Pontificale Romanum *Titt. de Minor. Ord.* quibus referuntur verba, quæ in illorum traditionibus ab ordinante proferuntur, & singulorum ejusmodi Or-

dinum constituunt formam, Palao *Tract.* 27. *disp. Univ. p. 4. n. 19. cit.* Bonacina à n. 6. & Gobat n. 42.

Subdiaconatus, qui hodie Sacer, c. *A 17. multu* 9. de *Ætat. & Qualit.* & Majorum infimus Ordo est, materia remota est calix vacuus cum patena superposita, *cit.* Concilia Carthag. cap. 5. & Florent. §. *Sextum* *cit.* hanc & proximam istius Ordinis materiam complectens verbis, *Subdiaconatu verò per calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem: ad quam actionem Episcopus profert verba, Videte, cuius ministerium vobis traditur,* constituentia hujus sacri Ordinis formam, Vasquez *disp.* 238. cap. 5. n. 5. Laiman *Lib. 5. tract. 9. cap. 5. n. 3.*

Traditur quidem in istius sacri Ordinis collatione etiam liber Epistoliarum: quem ordinandis omnibus simul tangentibus Episcopus dicit, *Accipite librum Epistoliarum & habete potestatem legendi eas in Ecclesia sancta Dei tam pro vivis quam pro defunctis, in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti,* quibus verbis & libri illius traditione Subdiaconatus materiam ac formam partialiter constitui nonnulli verisimiliter volunt, cum; quia ante libri Epistoliarum traditionem subdiaconi nondum ordinati, sed ordinandi Vocantur in Pontificali Rom. *Titt. de Ordin. Subdiaconi:* tum verò; quia ad istius sacri Ordinis collationem non minus necessaria videtur traditio libri Epistoliarum, quam est traditio libri Evangeliorum ad collationem Diaconatus. Ita Viguerius *Instit. Theolog. cap. 6. §. 6. V. 1.* & Tannerus *disp.* 7. q. 2. n. 57.

Sed verius libri Epistoliarum traditionem, & huic accedentia verba in Subdiaconatus collatione solius præcepti, non Sacramenti, necessitate adhiberi, cum S. Thoma in 4. *dist.* 25. q. 1. art. 1. ad 2. & VV. aliis defendunt ex RR. *cit.* Vasquez cap.

quez cap. 5. n. 49. Palao n. 13, & Illfong Theolog. Pract. tract. 6. disp. 8. n. 32. & alii, præcipuè nixi Authoritate Conciliorum Carthag. & Florent. l. cit. pro Ordinis istius materia assignantium traditionem calicis ac patenæ sine ulla mentione libri Epistolarum. Ratio est; quia verbis, *Videte cujus ministerium vobis traditur*, ad contactum calicis & patenæ relatis sufficienter exprimitur præcipuum ministerium Subdiaconorum: quod est in Missæ sacrificio Sacerdoti inservire, calicem ac patenam mediante Diaconò ministrandò, non cantare vel legere Epistolam: sicut secundarium tantum Diaconi officium est cantare vel legere Evangelium: primum autem est Episcopo vel Sacerdoti sacrificanti proximè inservire, secundum Concilii Carthag. cit. cap. 4.

Neque adversatur; quòd ante Epistolarum libri traditionem subdiaconus necdum *Ordinatus*, sed *Ordinandus*, dicitur in Pontificali Romano; quia ab isto ordinatus non vocatur, antequam ordinatio peracta etiam sit quoad solennitatem & caremonias requisitas necessitate præcepti, libri illius traditionem exposcentis. Neque etiam paritas est cum diaconi ordinatione; quia de istius substantia Evangeliorum libri traditio est; quòd diaconi officium ullius rei alterius, quam Evangeliorum libri, traditione non significatur, ut mox patebit.

19. Diaconatus remota liber Evangeliorum, & istius traditio proxima materia est, ex mente Concilii Florentini §. cit. utramque materiã comprehendens, dum ait, *Diaconatus confertur per libri Evangeliorum dationem*. Forma autem sunt verba, quæ Episcopus ordinandis, manu dextra librum illum à se traditum tangentibus, profert dicendò, *Accipite potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei, eam pro vivis quam pro defunctis, in no-*

mine Domini, Amen. Cur autem assignatã formã Diaconi potestas ad secundarium potius sive lectionem Evangelii quam ad primum actum muneri huius proximum servitium in sacificatione exprimitur, rationem reddit S. Thomas in 4. dist. 24. q. 2. art. 3. ubi *Poteslas*, inquit, *Diaconi est media inter potestatem Subdiaconi & Sacerdotis; Sacerdos enim directè habet potestatem super corpus Christi, Subdiaconus verò super vasamentum, sed Diaconus super corpus in vasis contentum*. Unde ejus non est tangere Corpus Christi, sed portare Corpus Christi in patena & dispensare sanguinem Christi in calice: & ideo ejus potestas ad actum principalem non potuit exprimi nec per dationem vasis tantum nec per dationem materia, sed exprimitur potestas ejus ad actum secundarium in hoc, quòd dicitur *liber Evangeliorum* & in hac potestate intelligitur alia; & ideo in ipsa libri datione imprimitur character. Hæc S. Doctor Angelicus: quocum pro illius sacri Ordinis materia Evangeliorum libri traditionem assignant Vasquez disp. cit. cap. 4. à n. 35. cit. Bonacina n. 4. Palao n. 10. & Illfong n. 31. in hanc sententiam ducti Authoritate Concilii Florent. §. cit. solam Evangeliorum libri traditionem pro Diaconatus materia statuentis, & alterius rei traditionem non verbò quidem attingentis contrã, quia oportuisset, si præter illam aliò quopiam illius materia constitueretur.

Præmittitur libri Evangelii traditioni impositio manûs Episcopalis super caput ordinandi; quia, ut cit. Concilii Carthag. cap. 4. loquitur, *Diaconatus non ad sacerdotium sed ad ministerium confertur*: ex quibus verbis Diaconatus materiam aliqui cum Bellarmino cit. cap. 4. ex parte, alii ex toto in manûs impositione constituunt, cum Durando cit. disp. 24. q. 2. a.

num posteriori, Concilium illud non materias ac formas Ordinum designare, sed rituum, quibus isti conferuntur, diversitatem declarare intendit: & si sacerdotalis Ordinis potestas prior manuum impositione conferretur, sacerdotem non solum Episcopus, sed ceteri quoque sacerdotes manus cum eo imponentes ordinarent, quod nemo facile concedet.

23. Non hanc duntaxat, sed posteriorem quoque manuum impositionem ad sacerdotalem Ordinationis substantiam non pertinere, sed ejus ritum solummodo accidentalem esse, cum Sylvestro *V. Ordo 2. n. 11. Soto in 4. dist. 24. q. 1. art. 4. concl. 7.* & aliis late propugnat Fagnanus *in c. Presbyter 3. de Sacram. non iter. à n. 10.* Fundamenta ejus sunt primo, autoritas Concilii Florentini & Gregorii IX, quorum illud *§. Sextum cit. Presbyteratum* tradi, ait, per calicis ac patenæ cum vino & pane porrectionem: quod verum non esset, si cum ista concurrente manuum impositione conferretur: vel dicendum esset, istius Ordinis materiam ac formam non integram à Concilio assignatam; iste verò sive Gregorius Papa *c. fin. cit.* imprimis manuum impositionem in Presbyteri ac Diaconi ordinatione disertè habet pro ritu ab *Apostolis introducto*, ac proinde non substantiali: deinde eam, quando per errorem fuit omissa, sicut in quibusdam ritibus accidentalibus solet, *cautè suppleri*; non Ordinationem ex integro iterari jubet: sicut debet, quando omisus est ritus substantialis, *can. Per illicitam 1. q. 7. can. Solemnitates 16. dist. 1. de Consec. c. Unic. pr. de Sacra Unct. c. fin. de Presbyter. non baptiz.* Secundo; quòd cujusvis Sacramenti materia & forma debeat esse propria; ut actum illius proprium determinatè significet, ut colligitur ex Tridentino, diversitatem Sacramento-

rum Baptismi & Pœnitentiæ tam ex materia quam ex formæ diversitate delibente, *sess. 14. cap. 2. de Sacram. Pœnit.* Manùs autem impositio cæremonia non solum Sacramentis aliis, scilicet Confirmationi, *can. 1. can. De his 3. Et. dist. 5. de Consec. c. Unic. cit. §. Per frontem.* Ordinationi Diaconi, *c. 1. c. fin. de Sacram. non iter.* collationi Ordinum minorum, *can. 1. dist. 69.* sed etiam benedictioni Abbatis, *can. 1. cit. V. Lectoris, Hæreticorum reverforum aliorumque pœnitentium reconciliationi, can. Arrianos 73. pr. 1. q. 1. can. Qui recedunt 7. pr. c. can. 14. qui 26. q. 6. Et aliis actibus sit communis Fagnan. in c. cit. n. 4.* Tertio; quòd in Presbyteri Ordinatione, sicut manuum impositio prima sacerdotalis Ordinis collationem antecedit, sic altera eam Ordinationem subsequatur, non obscurè argumentò, istà sacerdotalem Ordinem non tam conferri, quam collatum declarari; ac proinde ritum merè accidentalem, non substantialem esse.

Sed verius alterà hâc Episcopalis manùs impositione, tanquam materia partiali, sacerdotis Ordinationem perfectam constitui, defendunt *citt. Bellarm. cap. 9. Vasquez cap. 3. n. 16. Henricus Lib. 1. cap. 10. n. 11. Turrianus Lib. 4. Constitut. cap. 21. Coninck disp. 20. n. 16. hisque RR. citt.* qui etiam ipsi auctoritate & ratione nituntur. Illà; quia plura Concilia & Ecclesiæ Patres, sacerdotes manuum impositione ordinari, ajunt, ut Concil. Carthag. IV. *cap. 3. cit. Nicænum cap. 9. Moguntinum cap. 35. & novissimè Tridentinum sess. 14. de Extrema Unctione, cujus cap. 3. istius Sacramenti ministros esse, ait, Episcopos aut Sacerdotes ab ipsis ritè ordinaros per impositionem manuum presbyterii, ubi probè notanda est dictio Per causam efficientem dicitur*

tans, *can. Ut noveritis* 22. q. 1. Unde sacerdotem manuum impositione ordinari, etiam asserunt SS. Dionysius Areopag. de Hierarb. *Eccles. p. 1. cap. 5.* Clemens Lib. 8. *Constitut. Apostol. cap. 2.* Hieronymus in *Isaia cap. 5.* Ambrosius Lib. de *Dignit. Sacerdot. cap. 5.* Augustinus Lib. de *gestu cum Emerito*: quæ Concilia, Ecclesiæ PP. ac DD. de ritu solum accidentario locutos asserere, planè ridiculum censet Bellarmin. *l. cit.* ubi advertit verbo *Presbyterii* denotari manum Episcopalem, sive plurium, ut in Episcopali, sive unius tantum Episcopi, ut in hac partiali sacerdotis ordinatione. Ista, sive ratiōe; quod, cum Sacerdotes præter potestatem consecrandi corpus & sanguinem Christi Domini etiam habeant potestatem solvendi & ligandi: & posterior hæc, licet priorem necessariò præsupponat, ab ea tamen distincta sit, & per calicis ac patenæ cum pane & vino porrectionem non conferatur, eam conferri necesse sit per Episcopalis manuum impositionem ac verba, *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remisit* &c. quibus, non in ultima Coena, in qua instituta & Apostolis collata est potestas consecrandi, sed post resurrectionem prolatis, illi à peccatis absolvendi potestatem à Christo Domino acceperunt, Joan. *cap. 20. v. 23.* ut à S. Synodo Tridentina definitum est *sess. 14. cap. 1. §. Porro de Sacram. Pœnit.* ut adeò, sicut porrectio calicis ac patenæ cum pane & vino, & verba, *Accipe potestatem offerendi sacrificium*, sic etiam manuum impositio & verba, *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remisit peccata* &c. materiæ & formæ partiales sint perfectæ Ordinationis Sacerdotalis; cum verba ista cum Episcopalis manuum impositione conjuncta significant specialem gratiam, & peccata remittendi potestatem operentur,

Deducta in contrarium, speciosa magis quàm efficacia sunt. Primum, sive Conciliaris & Apostolica autoritas; quia Florentinum *§. cit.* non omnes, sed principales notioresque & illas tantum materias explicitè assignare intendit, quæ consistunt in traditione instrumentorum, ad actus Ordinum necessariorum: cujusmodi cum non sit Episcopalis manuum impositio, debile est, quod ab istius omissione defumitur argumentum, *citt. Palao n. 8. & Illung n. 30.* A Gregorio autem Papa *c. fin. cit. Ritus Apostolicus* vocatur manuum impositio, calicis ac patenæ traditionem antecedens, ut *in c. cit.* notant Innocent. Panormit. *n. 2.* & Barbosa *n. 1.* non istam subsequens. Et, si de ista sermo esset, ritus ab Apostolis introductus esset quoad solum usum vel determinationem: eaque omiſſa Ordinatio sacerdotalis non tota iteranda: sed sola manuum impositio cum verbis, *Accipe Spiritum Sanctum*, cautè supplenda esset, ut *ad Rubric. de Sacram. non iter. num. 9.* statueretur.

Secundùm; quia materia Sacramenti istius actum proprium significare non necessariò debet sola: sed sufficit, quòd eum determinatè significet conjuncta cum forma: sicut ejusmodi actum significat manuum Episcopalis impositio accedentibus verbis, *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remisit peccata* &c. Arcudius in *Concord. Sacram. ministr.* lib. 6. de *Sacram. Ordin. cap. 6. §. Ad sextum.*

Postremum; quia manuum impositio, calicis ac patenæ traditionem subsequens, presbyteri Ordinationem perfectam non supponit: sed eam plenè perficit, collationi potestatis in Corpus CHRISTI verum, potestatem in Corpus CHRISTI Myſticum addendò, ut satis est ostensum.

26. In Episcopatus materia statuenda variant DD. Verius cum Majore in 4. diff. 24. q. 1. & VV. aliis Henriquez de Sacram. Ord. cap. 7. n. 3. cit. Bellarmin. cap. 9. Vasquez disp. 240. cap. 5. n. 58. Laiman cap. 9. n. 1. & Palao §. 4. n. 1. ejus materiam esse conjunctam, manuum Episcopatum impositionem: Formam autem verba, *Accipe Spiritum Sanctum*, sicut desumitur ex Epistola 1. ad Timotheum cap. 4. v. 14. quò loco B. Paulus Timotheum hortatur, ut non negligat gratiam, quæ ei data est per Prophetiam & impositionem manuum presbyterii, sive Episcoporum, ut non obscure tradunt Concilia Carthag. IV. cap. 2. & Tridentinum sess. 23. cap. 3. testificans, per manuum impositionem, accedentibus verbis *Accipe Spiritum Sanctum*, confertur gratiam: imò istius exuberantiam & assumptionem ad gradum Episcopalem, quam conjuncta manuum ambarum, & non unius sed trium Episcoporum impositione, cum verbis illis conjuncta, sufficienter significari, advertunt DD. cit. An autem ea manuum impositio à tribus Episcopis Sacramenti vel solius Præcepti necessitate facienda sit, Tit. 6. à n. 339. discussi. Unctionem autem Chrismaticam, quæ in Episcopi consecratione adhibetur, de istius substantia non esse, Tit. 15. à n. 33. dicitur.

ARTICULUS. III.

De Temporibus & Interstitiis Ordinationum.

SUMMARIUM.

27. Prima tonsura quibuscunque:
28. Ordines minores Dominica & Festis:
29. Majores Ordinationum generalium Sabbatibus.

30. Et sequentis Dominica mandè:
31. Episcopatus quovis Dominica,
32. Et aliquando cum Presbyteratu conferri possunt.
33. Conferendi Ordines sunt Gradatim,
34. Et servatis Interstitiis:
35. Quæ inter minores & Subdiaconatum,
36. Et inter majores Ordines annua sunt.
37. In iis fere cum suis:
38. Et aliquando cum Regularibus temporis Episcopi dispensant,
39. Hodie dispensationes restrictæ sunt,
40. Assignatis causis, ex quibus concedende,
41. Et negande sunt.
42. Privilegium speciale Societatis Jesu,
43. De festis in Foro, non in Choro tantum, est intelligendum.

Primam Tonsuram quovis tempore, die, horâ conferri potest, patet ex Pontificali Romano Tit. de Ordine. Conferend. ibi, *Clericus sive prima tonsura quocunque die & horâ & locò conferri potest*: & generalis consuetudine receptam esse, apud Fagnanum in c. De eo 3. n. 4. testis est Bellarminus in c. cit. q. 3.

Ordines etiam minores, non in Ordinationibus tantum consuetis: sed quovis die Dominicò & Festò, saltem uno vel alteri, posse conferri, c. 1. & c. De eo cit. disertè habetur. Sacros autem Subdiaconatus, Diaconatus & Presbyteratus Ordines ab Episcopis cæterisque Ordinibus, non nisi in Sabbatis quatuor Temporibus, Sabbathò Sanctò & Sabbathò Dominicam Passionis præcedente, in publica Ordinatione licitè conferri, patet, ex c. an. diff. 75. c. 1. 6. De eo cit. & Trident. sess. 23.